

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 235/2017-7

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. apríla 2017 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza, zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Lajosa Mészárosa predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], zastúpeného matkou [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a práv podľa čl. 3 ods. 1 a čl. 16 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa predvolaním na znalecké vyšetrenie súdnou znalkyňou [REDACTED], a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a pre nedostatok právomoci Ústavného súdu Slovenskej republiky na jej prerokovanie.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. marca 2017 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorú podal prostredníctvom zákonnej zástupkyne (matky) a ktorou namieta porušenie

svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práv podľa čl. 3 ods. 1 a čl. 16 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa predvolaním na znalecké vyšetrenie súdnou znalkyňou [REDAKOVANÉ] (ďalej aj „znalkyňa“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v konaní o rozvod manželstva rodičov sťažovateľa a o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností voči sťažovateľovi vedenom Okresným súdom Košice I (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 21 P 127/2012 okresný súd uznesením č. k. 21 P 127/2012-416 z 13. septembra 2016 nariadil znalecké dokazovanie znalkyňou z odboru psychológie, odvetvia klinickej psychológie detí a vypracovaním znaleckého posudku poveril znalkyňu [REDAKOVANÉ]

Znalkyňa pozvala sťažovateľa s matkou na znalecké vyšetrenie na 6. február 2017 o 10.00 h. Matka ospravedlnila neúčast' na vyšetrení podaním z 31. januára 2017 a zároveň žiadala o určenie iného termínu znaleckého vyšetrenia.

Znalkyňa určila ďalší termín znaleckého vyšetrenia na 28. február 2017 o 10.00 h. Matka sťažovateľa tvrdí, že „*predvolanie súd nezaslal riadne a včas, z tohto dôvodu sme sa s maloletým synom k znalkyni nedostavili*“.

Na základe telefonického rozhovoru so znalkyňou ďalší termín konania znaleckého vyšetrenia bol určený na 21. marec 2017 o 10.00 h, o čom bol okresný súd informovaný.

Matka sťažovateľa poukazuje na to, že v júni 2012 podala trestné oznámenie na vtedajšieho manžela – otca sťažovateľa, na základe ktorého bolo začaté trestné stíhanie voči nemu pre zločin sexuálneho zneužívania. Matka sťažovateľa ďalej uvádza:

„V trestnom konaní... dieťa bolo podrobené niekoľkým znaleckým vyšetreniam, okrem iného aj znalcom [REDAKOVANÉ], ktorá v závere svojho posudku ohľadom psychického stavu maloletého uviedla posttraumatickú stresovú poruchu a ťažkú depresiu ako dôsledok jeho sexuálneho zneužívania vlastným otcom. Trestné konanie vedené na

Okresom súde Košice I sp. zn. 3 T 38/2013 bolo ukončené v 10/2015 oslobodzujúcim rozsudkom otca maloletého a to z dôvodu, že nebolo dokázané, že sa skutok stal tak, ako je popísaný v obžalobe.

Dňa 02. 03. 2017 som sa s dieťaťom kvôli jeho zhoršenému psychickému stavu dostavila do ambulancie detskej psychiatrie [REDAKOVANÉ], u ktorej je dieťa sledované od podania trestného oznámenia na otca a ktorá dieťa vyšetrila okrem iného aj pred podaním trestného oznámenia. Lekárka v lekárskej správe uvádza diagnózu posttraumatická stresová porucha v časti Epikríza: závažne depresívne dekompenzovaný, pričom jeho zlý psychický stav popisuje ako výsledok prietahov súdnych konaní aktivitou otca od polovice januára 2017.

... od skončenia trestného konania vo veci obžaloby otca zo zločinu sexuálneho zneužívania uvádzaného dieťaťom, ktorého sa mal otec dopustiť na maloletom ubehlo viac ako 15 mesiacov, je preukázané, že znalec pozvánkami na znalecké vyšetrenie, kde si maloletý bude musieť plniť súdom určené povinnosti a opätovne sa v myšlienkach vracat' k prežitým udalostiam, znalcovi rozprávať o tom, kto ho sexuálne zneužíval aj napriek tomu, že o svojom sexuálnom zneužívaní otcom podľa obsahu trestného spisu v minulosti niekoľko krát vypovedal /čo vyplýva aj zo znaleckého posudku znalca [REDAKOVANÉ]/, ako aj vypracovaním znaleckého posudku psychického stavu maloletého Alexa a to aj napriek tomu, že znalec mal vedomosť, že v minulosti bol podrobený niekoľkým znaleckým vyšetreniam, mal v úmysle nútiť maloletého v myšlienkach sa vracat' k prežitým udalostiam, v dôsledku čoho sa u maloletého prejavili príznaky posttraumatickej stresovej poruchy, ako je preukázané lekárskou správou [REDAKOVANÉ] z jej lekárskeho vyšetrenia maloletého zo dňa 02. 03. 2017, čím maloletému [REDAKOVANÉ] porušil jeho základné práva a slobody...

Znalec [REDAKOVANÉ] zneužila svoju právomoc tým, že predvolávala maloletého na znalecké vyšetrenie aj napriek tomu, že mala vedomosť o jeho minulých znaleckých vyšetreniach..."

Na tomto základe sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1) Základné právo sťažovateľa na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy..., právo na spravodlivé súdne konania podľa Čl. 6 Dohovoru..., právo dieťaťa

podľa čl. 16 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa na jeho zákonnú ochranu proti svojvoľnému zasahovaniu a útokom do jeho súkromného života, rodiny, domova, právo dieťaťa podľa čl. 3 ods. 1 Dohovoru o právach dieťaťa, aby jeho záujem bol prvoradým hľadiskom pri akejkoľvek činnosti týkajúcej sa detí uskutočňovanej súkromnými alebo verejnými orgánmi znalcom [REDAKOVANÉ] tak, že zneužila svoju právomoc a predvolávala maloletého na znalecké vyšetrenie aj napriek tomu, že mala vedomosť o jeho minulých znaleckých vyšetreniach porušené bolo

2) Priznáva sťažovateľovi za porušenie jeho práv a základných slobôd štátnym správnym orgánom primerané finančné zadostučinenie v rozsahu 8 000,00 EUR na účet sťažovateľa... do 30 dní od právoplatnosti rozhodnutia.“

Návrh na priznanie primeraného finančného zadostučinenia sťažovateľ osobitne neodôvodňuje.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľov. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, návrhy podané oneskorene, ako aj návrhy

zjavne neopodstatnené môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Podľa § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd neodmietne prijatie sťažnosti, aj keď sa nesplnila podmienka podľa odseku 1, ak sťažovateľ preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Súčasťou stabilizovanej judikatúry ústavného súdu je aj právny názor, podľa ktorého princíp subsidiarity právomoci ústavného súdu je ústavným príkazom pre každú osobu. Preto každý, kto namieta porušenie svojho základného práva, musí rešpektovať postupnosť tejto ochrany a predtým, ako podá sťažnosť ústavnému súdu, požiadať o ochranu ten orgán verejnej moci, ktorého kompetencia predchádza právomoci ústavného súdu (IV. ÚS 128/04).

Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany svojich základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným (všeobecným) súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Sťažovateľ namieta porušenie označených práv podľa ústavy, dohovoru a Dohovoru o právach dieťaťa, ktoré malo byť spôsobené jeho predvolaním na znalecké vyšetrenie znalkyňou.

Podľa § 35 zákona č. 161/2015 Z. z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej aj „CMP“) súd je povinný zistiť skutočný stav vecí.

Podľa § 36 CMP súd je povinný vykonať aj iné dôkazy, ako navrhli účastníci, ak je to potrebné na zistenie skutočného stavu vecí.

Podľa § 2 ods. 1 CMP na konanie podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 187 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok (ďalej aj „CSP“) za dôkaz môže slúžiť všetko, čo môže prispieť k náležitému objasneniu vecí a čo sa získalo zákonným spôsobom z dôkazných prostriedkov.

Podľa § 187 ods. 2 CSP dôkazným prostriedkom je najmä výsluch strany, výsluch svedka, listina, odborné vyjadrenie, znalecké dokazovanie a obhliadka. Ak nie je spôsob vykonania dôkazu predpísaný, určí ho súd.

Podľa § 207 ods. 1 CSP ak rozhodnutie závisí od posúdenia skutočností, na ktoré treba vedecké poznatky, a pre zložitosť posudzovaných otázok nepostačuje postup podľa § 206, súd na návrh nariadi znalecké dokazovanie a ustanoví znalca. Ak súd ustanovil viacerých znalcov, môžu vypracovať spoločný posudok.

Podľa § 207 ods. 2 CSP v písomnom znaleckom posudku znalec odpovie na položené otázky; nevyjadruje sa k právnemu posúdeniu vecí.

Podľa § 210 CSP strane, prípadne aj inej osobe môže súd uložiť, aby sa dostavila k znalcovi, predložila mu potrebné veci, podala mu potrebné vysvetlenia, podrobila

sa lekárskeho vyšetreniu, prípadne krvnej skúške, alebo aby niečo vykonala, alebo znášala, ak je to na účely znaleckého dokazovania potrebné. Ustanovenie o zachovávaní mlčanlivosti pri výpovedi svedka podľa § 203 sa použije primerane.

Zo sťažnosti sťažovateľa a z priloženého uznesenia okresného súdu z 13. septembra 2016 je zrejmé, že postup znalkyne – predvolanie sťažovateľa a jeho matky na znalecké vyšetrenie súvisí s tým, že v konaní o rozvod manželstva rodičov sťažovateľa a o úpravu výkonu rodičovských práv a povinností k sťažovateľovi vedenom okresným súdom pod sp. zn. 21 P 127/2012 okresný súd nariadil znalecké dokazovanie a ustanovil znalca (§ 207 ods. 1 CSP). V uznesení z 13. septembra 2016 okresný súd vymedzil otázky, na ktoré má znalkyňa odpovedať v písomnom znaleckom posudku (§ 207 ods. 2 CSP). Predvolanie sťažovateľa a jeho matky k znalkyni na znalecké vyšetrenie je zjavne realizáciou ustanovenia § 210 CSP.

Z uvedeného vyplýva, že postup znalkyne je súčasťou dokazovania, t. j. objasňovania rozhodujúcich skutočností, zisťovania skutočného stavu veci (§ 35 CMP), v konaní o rozvod manželstva a úpravu výkonu rodičovských práv a povinností. Tento postup vyplýva z toho, že okresný súd nariadil znalecké dokazovanie a ustanovenej znalkyni uložil okruh otázok, na ktoré má odpovedať. Predmetné konanie nie je právoplatne skončené, pričom dokazovanie v uvedenom konaní vykonáva okresný súd. V uvedenom štádiu konania má sťažovateľ a jeho matka k dispozícii právne prostriedky nápravy spočívajúce v procesných oprávneniach účastníka konania upravených v ustanoveniach Civilného mimosporového poriadku a Civilného sporového poriadku – napr. sťažovateľ a jeho matka môžu navrhnúť dôkaz, ktorý by viedol k objasneniu tých skutočností, pre ktoré okresný súd nariadil znalecké dokazovanie, môžu sa vyjadriť k doručenému znaleckému posudku (§ 208 ods. 1 CSP) a pod. Následne majú k dispozícii odvolanie, v ktorom môžu okrem iného namietiť, že súd prvej inštancie nesprávne alebo neúplne zistil skutočný stav veci (§ 62 ods. 1 CMP).

Na druhej strane však možno tiež konštatovať, že sťažovateľ a jeho matka sú povinní strpieť výkon znaleckého dokazovania a príslušné úkony znalkyne smerujúce

k vypracovaniu znaleckého posudku. Je vecou ich súčinnosti so znalkyňou a tiež odborných znalostí znalkyne, aby znalecké vyšetrenie prebehlo dostatočne citlivo a šetrne voči sťažovateľovi tak, aby mu nespôsobilo zbytočnú a neprimeranú záťaž a aby neviedlo k ohrozeniu jeho psychického zdravia a vývoja.

Ústavný súd poukazuje na princíp subsidiarity ustanovený v čl. 127 ods. 1 ústavy a premietnutý aj do § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde, z ktorého vyplýva, že právomoc ústavného súdu je daná iba vtedy, ak o ochrane základných práv a slobôd nerozhoduje iný súd. Ústavný súd preto konštatuje, že nemá právomoc preskúmať špecifikovaný postup znalkyne, pretože právomoc vykonávať dokazovanie v predmetnom konaní má okresný súd a zároveň sťažovatelia majú k dispozícii účinné právne prostriedky na ochranu svojich práv v systéme všeobecných súdov.

Na tomto základe ústavný súd sťažnosť už pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. apríla 2017